

868

פרוטוקול מספר 27/א
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ד', י' באב תשט"ז - 18.7.56
בשעה 11.15

משתתפים:

י. ריפתין - היו"ר
י. ישעיהו
ח. לנדאו

מזמנים:

שר הפנים - י. כר-יהודה
שר ארליך - משרד הפנים
שר סילברסטון - משרד הפנים
ד"ר קרסינגר - משרד הפנים
שר ידין - משרד המשפטים

סדר-היום:

1) חוק השמות, תשט"ז - 1956 (הסדר)
2) דו"ח בענין הטפונות

היו"ר י. ריפתין:

פותח את הישיבה.

1. חוק השמות, תשט"ז - 1956 (הסדר)

היו"ר י. ריפתין:

קיבלתי סכת טעו' ד"ר רחל אונסורגין בענין
חוק השמות, בנוגע לבנים מאומצים. (קורא

את הסכת).

שר ידין:

הנקודה המתעוררת בסכת זה ידועה כבר, וכבר
קיימת הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם
כדי לאפשר הוצאת תעודת שטרות רק את שמו החדש של הילד המאומץ ולא
תעודת את כל השאלה של ההורים הטבעיים והמאמצים. המקום לטפל בדבר
הוא לא חוק השמות המדובר רק על השם אלא החוק ההוא. לכל היותר
יפסד להכניס בסעיף התקנות גם סמכות לשר להתקין תקנות בענין זה של
הוצאת תעודות לבנים מאומצים.

שר הפנים:

בכל הנוגע לענין לידות ופטירות טוכן
עכשיו חוק חדש, והדבר הזה יוכנס לשם.

היו"ר:

בסעיף התקנות תנוסח סמכות לשר הפנים
גם בענין הוצאת תעודות לבנים מאומצים.

שר הפנים:

בסעיפים 13 ו-14 לחוק הצעתי שיהיה כתוב
שביהמ"ש ינהג בהתאם לטובתו של הילד, ונאמר
לי שהוועדה קיבלה זאת, אך איבני רואה זאת צנוסח החדש של החוק.

שר ידין:

פסחתי על כך ששום שאין זה שייך לכאן, כי
ביהמ"ש בלאו הכי - לפי כללים אחרים - צריך
לפטוק לטובתו של הילד. אבל אני טוכן להוסיף פיסקה זו גם לכאן.

א.ב.ב.

ישיבת ועדת הפנים
18.7.56

סדר הנושאים:

אני רואה בנסח החדש גם בסעיפים 5(ב) ו-4(ב).
גם הכנסנו לתוך הכלל את הסקרה של "פרועה"
בציבור כגשתו. לפי הנסח החדש שניסח עתה משרד המשפטים על סמך הדיונים
שהיו בוועדה אני רואה שיש נוסח לחוד לבן חוקי ובלתי-חוקי. אני מסכים
לתוכן - אבל אני מתנגד לנסחה הזאת.

סדר ידיון:

אולי כדאי לחזור למבנה הקודם של הסעיפים:
לחבר את סעיפים (א) ו-(ב) ע"י הטלה "אולם".

החלטות:

בנסח החדש של החוק למחוק את הספרור
(א) ו-(ב) בסעיפים 3 ו-4, ולחבר את
הפסקאות (א) ו-(ב) באמצעות הטלה "אולם".

סדר הנושאים:

אני רואה שלפי החלטת הוועדה הוכנס לנסח
החדש סעיף 20 האוסר: "מי שרואה את עצמו נפגע
ע"י שינוי שם - רשאי לערער על שינוי השם לפני ביהמ"ש תוך חודש מפרסום
השינוי ברשומות". לכך יש לי התנגדות חריפה ביותר. כי כאן מערבבים שוב
שני דברים: שם וזכויות. אם לשינוי השם יש גם שינוי זכויות - טוען
סעיף זה. אבל הרי אנו טוענים כל הזמן ששינוי השם איננו גורם שינוי
זכויות, ואז, ברוב שאתה אומר: מי שרואה עצמו נפגע - מתפרט מכך כאילו
יש בכך ענין של זכויות, וע"כ אתה משנה את כל תוכן הסעיפים הקודמים
כי אתה טורח שיכול להיות קשור בזה ענין של זכויות. ואני מבקש שהיו
בהסברתו ידגיש מאד את הענין הזה ויאמר שזהו ענין רק של שנות ולא של
זכויות. תוספת כזאת בחוק יכולה רק לגרוע, ואני מבקש למחוק אותה, אם
אני משנה את שמי לטפל לשם "חיים לנדאו" - אין חבר הכנסת לנדאו יכול
לערער, כי שמי החדש איננו משנה במאומה לא את זכויותי ולא את זכויותיו
של חבר הכנסת לנדאו. אם הטעם הטוב נפגע ע"י שם כמו "היטלר" - יכול
השר לטרוח להשרו, אבל הפרט אינו יכול להופיע כנפגע.

החלטות:

אין ספק שיכול הפרט להיות נפגע, וכבר הזכרנו
כאן סקרה של בעל חנות לבעליהם המשנה את שמו
ל"טיקולינסקי", וטענה מייצר אף הוא "נעלי טיקולינסקי", וברור שאז
טר טיקולינסקי המקורי נפגע. כתובן שיכולים להיות אף סיבוכים על רקע
של ירושות בגלל שינוי השם.

סדר ידיון:

אני מצטרף לדבריו של שר הפנים. ברור ששינוי
שם יכול לעורר שאלות, כמו בענין יטיקולינסקי,
אז ענין כזה אינו יכול לפגוע את פתרונו בחוק זה, ועכ"פ לא בסעיף
סתמי על ערעורים. כי מה יוכל ביהמ"ש להחליט בענין זה? הפתרון יכול
להיות בכך שבחוק הזה דגים רק בצד האדמיניסטרטיבי ואין מסדירים זכויות
סטריאליות. בחוק הפירט יש כללים סתמיים יכול אדם לטבוע את חברו
טלהשתטש בשם שרכש אפילו באופן חוקי לפי חוק השמות.

סדר ידיון:

אני מציע אפוא ראשית למחוק את סעיף 20,
ושנית - להבהיר את הדבר הזה ע"י תוספת הסעיף ולקטן: "סתן שם, בחירת
שם ושינוי שם לפי חוק זה אין בהם כדי ליצור או לבטל זכויות או חובות
של בעל השם או של זולתו".

החלטות:

לקבל את הצעת סדר ידיון, ולכתוב במקום סעיף 20
(הסדר על זכות ערעור לצד שלישי), את הסעיף
הבא: "סתן שם, בחירת שם ושינוי שם לפי חוק
זה אין בהם כדי ליצור או לבטל זכויות או
חובות של בעל השם או של זולתו".
זכות הסתייגות: י. רפאל.

סדר הנושאים:

בסעיף 6, אם נתקבלה ההחלטה להשאיר את המלים
"באישור השר" - אין לי כל התנגדות.

א.ב.

ישיבת ועדת הפנים
18.7.56

פר ידיו: אם שר הפנים מקבל את ההצעה להשאיר את המלים "באישור השר" - אני מבטל את הסתייגותי בענין זה.

גם בסעיף 11 נתקבלה החלטה שלא בנוכחותו של השר. בנוסח הקודם היתה אפשרות לשר לאשר יוצאים-טן-הכלל, אך הוועדה החליטה לסחוק פיסקה זו.

היו"ר ריפתין: בענין זה יש לחבר הכנסת פרלשטיין ולי הסתייגות התוספת בנוסח הקודם.

שר הפנים: אם הוחלט בסעיף 6 להשאיר את המלים "באישור השר" כדי שלא יהיה היתר אבסולוטי - אריך בסעיף זה להשאיר שיקול לשר כדי שלא יהיה איסור אבסולוטי.

ה. לנדאו: אבל אם באשר את סעיף 11 כפי שמציע השר, נפתח פתח לדסאורגניזציה שלמה בענין שינוי שמות.

שר הפנים: אתן דוגמא לרצונות אשה למשל טמספחתו של ז'בוטינסקי/להיקרא בשם זה, כי אינה רוצה שהשם יאבד. אין זה שם בעוריה ולא שמה הקודם, ולכן אין כאן שאלה של צירוף שם זה לשם בעלה. אך בהודמנות זו אין הבעל רוצה לאבד את שמו-הוא במקרים כאלה נותנים אפוא רשות לשר לאשר לה שם נפרד - לא שמה הקודם אלא שם נפרד לחלוטין - וטבלי לחייב את הבעל להיקרא אף הוא בשם זה. מקרים כאלה יכולים להיות נדירים ביותר, ואין סיבה שלא לאשר סמכות כזאת לשר.

התנין: לחזור לנוסח המקורי של סעיף 11, בתוספת הפיסקה המתחילה במלים "וזלת אם החיר השר".
הסתייגות: ח. לנדאו; י. רפאל.

י. ישעיהו: סעיף 2 של החוק מדבר על "שם מורכב". מה זה?

שר הפנים: אני מבקש באתר לשנות את המלים "שם מורכב" ל"שם כפול", משום ש"מורכב" מרמז על אפשרות של צירוף שלושה שמות ויותר.

התנין: בסעיף 2 לכתוב "שם כפול" במקום "שם מורכב".

פר ידיו: אני רוצה להפנות את תשומת-לבכם עוד לסעיף 13. לפי הנוסח החדש כתוב בסעיף זה: "הוריו של קטין ושניים לשנות את שמו... השינוי ייעשה ע"י שני ההורים ואם פקעו ביטוייהם - ע"י ההורה שהדאגה לקטין בסורה לידו". בשעת עריכת הסעיפים מחדש נתקלתי בענין זה של שני ההורים או הורה אחד גם בסעיפים 2, 9 ו-12. אני מציע אפוא להפריד את הנקודה הזאת מסעיף 13, ולהביא במקום זה סעיף כולל האומר: "לענין סעיפים 8, 9, 12 ו-13 - "הורים" פירושה שני ההורים, ובמקום שהדאגה לקטין מסורה לאחד ההורים בלבד - לאותו הורה".

מר גרלינד: אפשר לקבל הגדרה מה זו "דאגה"?

שר הפנים: "דאגה מסורה" זהו פסק-דין.

מר גרלינד: אני מציע לכתוב "אפוסטרופות" במקום "דאגה".

החלטת: (1) לקבל את הצעתו של מר ידיו ולהפריד מסעיף 13 את הפיסקה המתחילה במלים "השינוי ייעשה ע"י שני ההורים", ולהוסיף סעיף נוסף כולל, שיאמר: "לענין סעיפים 8, 9, 12 ו-13, "הורים" פירושה שני ההורים, ובמקום שהדאגה לקטין מסורה לאחד ההורים בלבד - לאותו הורה".
(2) מר ידיו יבדוק שוב אם המלה "דאגה" היא אמנם המונח המתאים לענין זה.

א.ב.

ועדת הפנים
18.7.56

2) דרישה בענין השטפונות

הינר י. ריפתין:
בישיבה זו היינו צריכים לדון על ענין המים בתל-אביב, אך קיבלתי מבקש ממסלה-סקרו ראש עיריית תל-אביב שהוא חולה, ומבקש לדחות את הדיון לשבוע הבא.

אבקש אפוא את שר הפנים למסור לוועדה אינפורמציה נוספת על בעיית השטפונות.

שר הפנים:
אני מבקש להרשות לי הפעם להתמקד בהודעה קצרה בלבד.

בשנה הקודמת התערבנו בענין השטפונות לא כפי שאחראי על כל הפעולות לפניעת שטפונות, אלא כשום שהרשויות המקומיות, לאחר סקרו השטפונות, מצאו את עצמן בטעב דחוק מאד. ולכן קבענו הקצבה חד-פעמית, וניסנו לבוא בתור עוזרים אחרי האסון ולא מבטיחים אי-חזרתו.

אם תשאלוני מיהו המשרד האחראי לכך - הרי האחריות חלקית מוטלת על משרדי, אבל לא אחריות טלחה. פניתי לשר החקלאות, אשר גם במשרדו יש אותן מחלקות המטפלות בענין סידורי מים, ניקוז וכו', וביקשתי שנקים ועדה בינמשרדית של משרדי הפנים, החקלאות ורצוי גם האוצר, על-מנת שנוכל לעבד תכנית כלשהי, ביקשנו גם שהמסוננים על המחונות יאספו חומר ברשויות המקומיות השונות על יסוד מה שהיה קודם.

אני רוצה להזכיר טראש הגבלה הטורה טאד. יש דברים בהם אפשר לפנות להשויות המקומיות בתביעה לפעול בגבולות של עבודת ניקוז, ניוב, טיוב ושחירה נגד שטפונות, אבל רק בתוך שטח שיפוטן עצמו. גם הסכומים הללו הם לעתים כבדים מאד, וללא עזרת תקציב הפיתוח ספק אם אפשר לעשות זאת, ואי-אפשר להטיל הכל על תקציב הפיתוח. לטעמי ראש העין. היא אינה יכולה לעשות בכוחה-היא שום דבר אפילו בתוך שטח שיפוטתה. אבל היא נמצאת בערוץ של ואדי העובר סחוץ לשטח, אבל אם לא יושקע - לפי התכנית המוקדמת של אחד ממנהגסי תה"ל - סכום של 6,000 לירות לעשיית התכנית ואז יהיה אפשר לבצע זאת ב-180 אלף לירות - בנכס סחוץ לשטחה של ראש העין - הרי כל גשם קצת יותר מהרגיל טעל אותה בסכנה, ואנני יודע לטי לפנות בענין זה. ייתכן שע"י סידורים בינמשרדיים נוכל למצוא כתובת כלשהי, והדבר איננו פשוט כל-כך.

מיד לאחר הפגרה נכיה תכנית, עם תחילת עבודתה של הוועדה הבינמשרדית הזאת.

כל תכנית, הטובה ביותר והכוללת ביותר, תהיה תכנית לדברים שאינם בגדר של אסון טבע אלא תהיה בנויה על גשמים בינוניים מכטיפליים באותה סביבה, לא למה שעלול לקרות אחת לחמש שנה. כי אני טודה טראש שנין שום תקורה שבשנת 1956/57 ימצאו אמצעים לתכנית רחבה כזאת, ואינני יודע אם תכנית כזאת נעשית גם בארצות אחרות.

ת. לגראנ:
היא נעשית. זהו הסיפוי ההידרוגרפי לכמה שנה. עושים זאת באירופה.

שר הפנים:
אני יכול לבקש משהו שיוציא סתוך עתון "חרות" את כל הקטעים - מסנה כלשהי שתבחר אתה - בהם נמסר על שטפונות בארצות שונות באירופה כתוצאה מסאונות-טבע; במגליה, צרפת ועוד, ארצות ותיקות ומנושות. אין שנה שלא קורה אסון בארצות הללו. בענינים כאלה לא תוכל הוועדה לטפל.

ת. לגראנ:
אני סבור שהבעיה היא דחופה מאד, לאור הדברים שמסר שר הפנים, ואני מבקש שיערך דיון בוועדה.

הינר י. ריפתין:
אני מבקש שוועדת הפנים, לאחר ששמעה את דברי השר, תפנה לממשלה ותאמר שהיא רואה את המצב כרציני, ורואה חשיבות בכך שתקום רשות בינמשרדית שתיתכן הקצבה כספית לכך. אני מציע שהפניה תנוסח ביחד עם שר הפנים כדי שלא יהיו אי-הבנות.

א.ב.

ישיבת ועדת הפנים
18.7.56

ח. לונדון:

הצעתו היא שנפתח בדיון בשאלה זו, ובסיכום של הדיון יבואו גם הצעות מעיות, לפי החלטה שנתקבלה בוועדה הזאת עסק השר להביא בצברואר לפני כששה חדשים את מסקנות בירוריו בענין השטפונות.

שר הפנים:

הבאתי אותן. אולי לא היית נוכח באותה ישיבה, אבל הבאתי.

ח. לונדון:

השר סדר אז מה נעשה כבר להקלת השטפונות שהיו אז, והסדור היה לגבי הקצבת סכומים מסויימים לסקרנות מסויימים. באותה החלטה דובר על תכנון למניעת שטפונות בעתיד. אני הצעתי זאת, והוועדה קיבלה. אנו עומדים עכשיו ביולי - וביוולי הסגב הוא שלא נעשה דבר בשטח התכנון. עד יולי אפשר היה לעשות לפחות את התכנון ולראות מהו היקף הבעיה. על הוועדה הבינמשרדית אני שומע עכשיו זה הפעם הראשונה, ואני מציע לפתוח בדיון. אני סבור שהממשלה לקחה על עצמה אחריות עצומה ע"י אי-פעולה כלשהי במסך התקופה שעברה לרשותה כדי לנסות ולעשות משהו. למנוע הישנות מקרים כאלה בעתיד.

אני תמה על כך שהממשלה לא עשתה שום דבר, ולכן עלינו לבוא במגע עם הרשויות שבהן היו שטפונות כדי לטפל האם נעשה משהו, ומה נעשה. כי זוהי הפרת חיי אנשים, וזוהי אחריות עצומה שהממשלה נטלה על עצמה, ואני מבקש לפתוח בדיון על אי-עשייה זו.

שר הפנים:

אני מבקש להפסיק את הויכוח כי כגון נאמרים דברים שהם בחציים סוציאליים סן האצבע ובחציים השני - נוסח של תקפה פוליטית שאין לה שום שייכות לספציאליות כפי שהיא. כל חבר כנסת ראוי לעשות זאת תוך כדי דיון והבאת עובדות, אבל לא בדרך אגב. אין אפשרות לאזן באום-השמצה כמפרעה לדיון.

י. יעריהו:

אני מציע שנמסר שהוועדה שמעה את הודעת השר, וגם נצטט שנעשה מאמץ להקים ועדה בינמשרדית ושבראשית ישיבותיה, לאחר פגרת הכנסת, יבוא השר ויטפור לבנו סיכומים מישיבותיה ומהצעותיה של הוועדה.

היו"ר י. ריפתין:

בשעתו הועבר הענין לוועדה והיא קיימה בו דיון. טבחינה זו היא סיימה את תפקידה. אבל היא ביקשה ספעים בפעם לקבל בענין זה אינפורמציה נוספת. וזוהי כבר הפעם השניה שהוועדה סקבלת מאת השר אינפורמציה נוספת, לאחר הדיון הראשון. לרוב העובדה שהשר הביע את הדאגה בקשר עם הסגב - אני חושב שעלינו לרשום לפנינו את ההצעות שהציע השר, וטוב תעשה הוועדה אם תאמץ לעצמה את ההצעות הללו. אם חברים ירצו להעמיד את השאלה בסדר-היום של הוועדה - נדון בכך אז.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.15)